

श्री

वागमती गाउँपालिकाको पाँचौँ गाउँसभामा अध्यक्ष श्री विर बहादुर लोप्चनद्वारा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

यस गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू,
आदरणीय अतिथिज्यूहरु,
गाउँ कार्यपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरुको वडाअध्यक्षज्यूहरु,
गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु,
गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,
सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरु,
संचारकर्मी महानुभावहरु,

वागमती गाउँपालिकाको यस गरिमामय गाउँसभामा आ.व. ०७६/०७७ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले धेरै गौरवान्वित महसुस गरेको छु । यस अवसरमा मुलुकको राजनीतिक तथा सामाजिक परिवर्तनका लागि आफ्नो ज्यान नै बलिदान दिने महान शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु ।

प्रदेश नं. ३, ललितपुर जिल्लाको दक्षिणी भागमा विविध भौगोलिक तथा सामाजिक विशेषता समेट्दै मिति : २०७३ फाल्गुन २७ गते नेपाल सरकारले साविकका घुसेल, माल्टा, भट्टेडाँडा, प्युटार, इकुडोल, आश्राङ र गिम्दी गाविसहरु समेटेर यस वागमती गाउँपालिका घोषणा गरेको हो । यो गाउँपालिकाले १११.४९ वर्ग किलोमिटर क्षेत्र ओगटेको छ भने २०६८ सालको जनगणना अनुसार १३,०४९ जनसंख्या रहेको छ ।

लामो समय सम्म स्थानीय सरकारहरु जनप्रतिनिधि विहिनताको अवस्था पश्चात २०७४ वैशाख ३१ गते स्थानीय निर्वाचन भई जनप्रतिनिधिहरु बहाल भएको दुई वर्ष गुज्रिएको छ । यस अवधिमा यस अधिका गाउँसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन भई परिवर्तनका केही सकारात्मक परिणामहरु देखिएका छन् । जनताको घरदैलोको सरकार स्थानीय सरकार हो । जनउत्तरदायी स्थानीय सरकार मार्फत सुशासन र सुशासनको माध्यमबाट समृद्धि आज जनताले चाहेका छन् । सिमित श्रोत साधन र नयाँ शासकीय अभ्यासमा जनताको यो अपेक्षा पुरा गर्नु चुनौतिपूर्ण भए पनि यसको विकल्प पनि छैन । जनताको माग र अपेक्षा बमोजिमका दीर्घकालीन योजनाको कार्यान्वयन गरी गाउँपालिकाको समृद्धिको लागि कार्य गर्नु स्थानीय सरकारको पहिलो धर्म हो । विगतको दुई वर्ष हामीले यहि कुरा प्राप्त गर्नका लागि वित्तिय, मानवीय लगाएत सम्पूर्ण श्रोत साधनहरु खर्च गरेका छौं ।

हाम्रो गाउँपालिका भौगोलिक विविधताका साथै सांस्कृतिक, भाषिक र जातीय विविधताले भरिपूर्ण छ । यो विविधता हाम्रो चिनारी हो, विकास र सामाजिक एकताको आधार पनि हो । भौगोलिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भाषिक र जातीय विविधता, यस गाउँपालिका क्षेत्रमा अवस्थित भट्टेडाँडा राडार क्षेत्र जहाँ

बाट काठमाडौं उपत्यकाका तीन शहर र हिमालको मनोरम दृष्य एकै स्थानबाट नियाल्न सकिन्छ, माल्टा फाँट, सिद्धेश्वर महादेव, महाकालस्थान मन्दिर, इकुडोल माभखण्ड बौद्ध विहार, रुद्रेश्वर महादेव, आश्राङको घ्याम्पे दह, गिम्दीमा अवस्थित चमेरे गुफा लगाएतका अति आनन्ददायी स्थानहरूको प्रचार प्रसार गरी स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकको लागि आकर्षक र रमणीय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ । गाउँपालिकाले व्यापक रूपमा वृद्धि गर्न सक्ने आन्तरिक श्रोतको सम्भावना, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले दिने वित्तिय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, सम्पुरक अनुदान र विशेष अनुदानका साथै विभिन्न विकास साभेदारहरूबाट हुन सक्ने लगानीले गर्दा यस गाउँपालिकाले निकट भविष्यमै भौतिक, आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा फड्को मार्न सक्ने निश्चित छ । संघीय राजधानीबाट करिब ३५ कि.मी. मात्र टाढा रहेको यस गाउँपालिका हालसम्म विकासको दृष्टिकोणले केही पछाडि परेको भएपनि हाल आएर कान्ति लोकपथ निर्माण सम्पन्न हुँदै गरेको अवस्थाका साथै संघ, प्रदेश र स्वयं गाउँपालिकाको श्रोत साधनको उचित परिचालन गर्न सकेमा जनताले महशुस गर्न सक्ने गरी छिट्टै परिवर्तन देख्न सकिने सम्भावना रहेको छ । हामी सम्पूर्ण गाउँवासीको सामुहिक प्रयासले यस क्षेत्रलाई अझ सुन्दर, विकसित तथा सम्पन्न गाउँपालिका बनाउन सकिने संभावनाहरू प्रसस्त रहेका छन् । जनताद्वारा निर्वाचित प्रतिनिधिहरूबाट नयाँ संविधानको निर्माण भई विकासका नयाँ सम्भावनाहरूको उदय हुनुले पनि यस क्षेत्रको चौतर्फी विकास हुन सक्ने सम्भावना छ । नेपालको संविधान बमोजिम लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्दै लोकतान्त्रिक मुल्य र मान्यता बमोजिम जनताका चाहना, आकांक्षा एव संघीयताको मर्म अनुरूप स्थानीय सरकारलाई सुदृढ र विकसित गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरू,

जन निर्वाचित प्रतिनिधि मार्फत स्थानीय तहहरू सञ्चालन गर्नु गराउनु पर्दा सेवाग्राही र सेवा प्रदायक दुवैलाई सहज महशुस हुनुका साथै कार्य प्रभावकारिता तथा जनसहभागितामा वृद्धि हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस्तो परिवेशमा जनस्तरमा नजिकको सरकारको भूमिका निर्वाह गर्ने स्थानीय तह नै हुन् र हुनु पनि पर्दछ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधानमा पहिलो पटक स्थानीय तह र तिनको स्वरूप तथा काम, कर्तव्य र अधिकार समेत स्पष्ट गरिएकोले संघीयताको कार्यान्वयन पश्चात स्थानीय तह मार्फत नागरिकलाई दिईने सेवा सुविधा भन्नु सरल, सहज, सबैको पहुँचयोग्य र प्रभावकारी हुने अपेक्षा गर्न सकिन्छ । विगतमा स्थानीय तहको नीति निर्माणमा निर्वाचित स्थानीय निकाय गठन नभएकोले राजनितिक दलहरू तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूको राय, सल्लाह र सहमतिमा गाउँपालिकाहरूको नीति, कार्यक्रम तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कनको कार्य भैरहेकोमा अब जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरू बहाली भैसकेकोले हामीहरू मार्फत उक्त कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा हुने विश्वास लिएको छु । विभिन्न योजना, नीति तथा कार्यक्रमहरूको छनौट देखि कार्यान्वयन, अनुगमन मूल्यांकनका हरेक चरणहरूमा बढी भन्दा बढी वर्ग र क्षेत्रको प्रतिनिधित्व हुने गरी यथाशक्य सर्वदलीय/सर्वपक्षीय सहमतिका माध्यमबाट सहभागितात्मक पद्धतिको सिद्धान्तलाई यस गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्दै जानेछ । वस्ती/वडा तहबाट छनौट भएका योजनालाई नै प्राथमिकता दिदै योजना

छनौट, सञ्चालन, अनुगमन तथा उपलब्धीको वाँडफाँड र उपभोग गर्ने जस्ता जिम्मेवारी जनताका हुन भन्ने विषयलाई यथार्थमा देखाउनु पर्नेछ ।

भौगोलिक रूपमा अधिकांश भुभागहरु पाहाडी क्षेत्र रहेको तर प्राकृतिक स्रोत र साधनको प्रचुर संभावना रहेको यस गाउँपालिकामा भौतिक पूर्वाधार, कृषि तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्न थप समन्वयात्मक प्रयास गर्नु जरुरी देखिन्छ । गाउँपालिकाको न्यून आय, विभिन्न स्रोतको पहिचान, उपयोग तथा समुचित व्यवस्थापन हुन नसक्नु, उत्पादनका स्रोत साधनमा समान पहुँच पुग्न नसक्दा महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, अपांगता भएका व्यक्ति तथा पिछडिएको क्षेत्रको आर्थिक सामाजिक स्थितिमा अपेक्षाकृत सुधार आउन नसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकारको सबै कार्य र प्रकृत्यामा त्यस्ता वर्गको समन्यायिक सहभागिता बृद्धि गर्दै सामाजिक न्यायका माध्यमबाट समतामूलक समाज स्थापना गर्न थप प्रयास गर्नु पर्ने देखिन्छ । वर्षा याममा जताततै जाने बाढी, पहिरो, अप्ठ्यारो भौगोलिक अवस्थिती, बढ्दो जनअपेक्षाका बीच सीमित स्रोत साधन, चुनौतिको रूपमा देखिएका छन् ।

सडक, बसपार्क, ल्याण्डफिल साईट, खानेपानी, कार्यालय भवन, पार्क उद्यान, सभा हल, भ्यू टावर, विद्युतिकरण, संचार जस्ता गाउँपालिका स्तरीय पूर्वाधारहरुको निर्माण तथा विस्तार गरी गाउँपालिकालाई अझै बढी व्यवस्थित, सुरक्षित, वातावरण मैत्री बनाउनु चुनौतीको रूपमा रहेको छ । त्यस्तै कमजोर कर क्षमताका करदाता र न्यून कर सहभागिता रहेको यस गाउँपालिकामा करदाता मैत्री, बालमैत्री, अपांग मैत्री, वातावरण मैत्री, लैंगिक मैत्री स्थानीय शासन वहाल गर्नु, जनचेतना जगाउनु, संस्थागत क्षमता र आयस्रोतको अभिवृद्धि गरी आत्मनिर्भर, सक्षम र सवल स्थानीय तहको विकास गर्नु, भ्रष्टाचार न्यूनीकरण, सुशासन अवलम्बन, समावेशीकरण तथा समतामूलक गाउँपालिका स्थापना गर्नु लगायत अन्य समस्या तथा चुनौतीहरु विद्यमान छन् ।

आदरणीय महानुभावहरु,

अब म आ.व. ०७६/०७७ मा गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्ने वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गाउँसभा समक्ष पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

नीति, कार्यक्रम तथा वार्षिक बजेटका उद्देश्यहरु :

१) गाउँपालिकाका सबै जनताहरुले भौतिक एवं सामाजिक विकासको प्रतिफल समन्यायिक तरिकाले पाउने खालको संरचनागत तथा प्रकृत्यागत व्यवस्था गर्ने ।

२) समावेशीकरण, सहभागिता तथा शसक्तिकरणका माध्यमबाट सामाजिक न्याय कायम गर्ने ।

३) वागमती गाउँपालिकाको योजनाबद्ध विकासका लागी एकिकृत विकास योजना तर्जुमा कार्यान्वयनमा ल्याउने ।

४) गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्न करको दायरा फराकिलो र विस्तार गर्ने । यसको लागि करदाता शिक्षा र करदाता मैत्री वातावरणमा जोड दिने ।

५) वातावरण, सरसफाई र विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा सुधार गरी स्वस्थ र सुरक्षित गाउँपालिकाको विकास गर्ने ।

५) स्थानीय भाषा, संस्कृति र सम्पदाहरूको संरक्षण गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धन तथा विकास गर्ने ।

६) विकासका प्रयासलाई वातावरणमैत्री बनाई दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्तिको सहयोग गर्ने।

७) साहित्य र खेलकुदको विकास मार्फत नागरिकलाई जिम्मेवार र अनुशासीत बनाउने।

८) सार्वजनिक निजी साझेदारी (Public Private Partnership) को अवधारणालाई आत्मसात गरी विकासका कार्यहरू अगाडि बढाउने ।

९) स्थानीय स्तरमा तुलनात्मक लाभका वस्तु र सेवाको पहिचान गरी उत्पादन बृद्धि गर्ने ।

१०) स्थानीय सेवा प्रवाहलाई नागरिक मैत्री र प्रभावकारी बनाई सुशासन बहाल गर्न सघाउने ।

११) सुशासनयुक्त, समतामुलक, सभ्य र समृद्ध समाजको निर्माणमा पहल गर्ने ।

नीति तथा कार्यक्रम :

- वागमती गाउँपालिका भित्र निर्माण गरिने भौतिक संरचनाहरूलाई दीगो र गुणस्तरीय बनाउन प्रचलित मापदण्ड अनुसार निर्माण गरिनेछ।
- निर्माण भएका सडकहरूको स्तरोन्नती गरी बाह्र महिना यातायात चल्ने सडक बनाउन बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- विकास योजना संचालन गर्दा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्ने प्रकृत्यालाई शुरुवात गरिनेछ । रु. बीस लाख भन्दा बढी लागतका आयोजनाहरू कार्यान्वय गर्दा अनिवार्य रुपमा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ भने रु. दुई करोड भन्दा बढी लागतका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनका क्रममा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधार निर्माण तर्फ साना-साना आयोजनाहरू छनौट गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ । बडा स्तरबाट आयोजना छनौट गर्दा रु. एक लाख भन्दा कम लागतका आयोजनाहरू छनौट गर्न नपाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- सार्वजनिक बाटो अतिक्रमण, सार्वजनिक पर्ति, ऐलानी जग्गाको अतिक्रमण हुने गरी कुनै पनि सार्वजनिक भवन, सामुदायिक भवन लगायत कुनै पनि संघ संस्थाको भवन निर्माण गर्न नपाइने र जुनसुकै प्रकारका भवनका लागि जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा अनिवार्य हुनु पर्ने साथै जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा विना योजना सम्झौता नगरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वाडा नं. ३ छपेलीमा चालु आ.व. मा गाउँ कार्यपालिका कार्यालय भवन निर्माणको लागि ७ (सात) रोपनी जग्गा खरिद गरिएको र सो स्थानमा गाउँ कार्यपालिका भवन निर्माणको लागि बृहत परियोजना प्रस्ताव तयार गर्ने कार्य भई रहेकोले आगामी वर्षमा कार्यालय भवन

निमाणको लागि ठेक्का बन्दोबस्त गरी १८ महिना भित्र निर्माण कार्य पुरा गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

- गाउँपालिकाद्वारा संचालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरु बढीभन्दा बढी जनसहभागिता जुट्ने र बढी जनता लाभान्वित हुने योजनाहरुलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिने छ ।
- वागमती गाउँपालिका भित्र रहेका पानीका श्रोतहरुलाई संरक्षण गरी स्वस्थ खानेपानी सबै वडामा व्यवस्थित गर्ने खालका कार्यक्रम ल्याइनेछ । यसका लागि अन्य सघ सस्थाहरुसँग सहकार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- यस वागमती गाउँपालिकाको विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषमा आगामी आ.व. ०७६/०७७ मा पनि आवश्यक रकम जम्मा गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । सो रकमलाई विपत्त पूर्वको पूर्व तयारी, विपद्को समयमा राहत तथा पुनरस्थापना कार्यमा कार्यक्रम र सो अनुरूपको कार्ययोजना बनाइ खर्च गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यमा स्थानीय समुदाय, सामुदायिक तथा सामाजिक संघ संस्थाहरु, सरकारी निकायहरु, सरोकारवालाहरु र गाउँपालिकाको साभेदारी र सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- विद्युत सेवा नपुगेका वडाका वस्तीहरुमा आ.व. ०७६/०७७ भित्र विद्युत विस्तार गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ । त्यसका लागि दक्षिण ललितपुर विद्युत सहकारी संस्था संगको सहकार्यलाई जारी राखिनेछ ।
- विद्युत आपूर्ति समस्याको समाधानको लागि वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गरी विद्युत प्रसारणमा देखिएको भारलाई कमश कम गरिदै लगिनेछ ।
- पशुपालक कृषकहरुको घरमा बैकल्पिक उर्जाको लागि गोबरग्याँस प्लान्ट संचालन गर्ने कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुको साभेदारीमा सुधारीएको चुलो प्रयोग गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको राजस्व वृद्धिका लागि करका नयाँ क्षेत्र पहिचान गरी करको दायराहरुलाई दिगो र फराकिलो पादै कर असुलीमा कडाई गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका राजस्वका दर तथा क्षेत्र निर्धारण गर्दा प्रचलित ऐन, नियम तथा कार्याविधिको अधिनमा रही राजस्व परामर्श समितिको सिफारिसको आधारमा मालपोत तथा भूमिकर, सम्पत्ति कर, व्यवसाय कर, बहाल कर तथा करका अन्य श्रोतहरुको लगत अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
- आन्तरिक आम्दानी बढाई गाउँपालिकालाई आर्थिक श्रोतको दृष्टिकोणबाट दीगो बनाउन कर प्रशासनलाई छिटो, छरितो, पारदर्शिवनाउन सम्बन्धित कर्मचारीलाई क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- लेखापरीक्षण प्रतिवेदनबाट गाउँपालिकाको आम्दानी खर्चको सम्बन्धमा औल्याएका बेरजु रकमको लगत राखी बेरजु फछ्यौट कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । देखिएका बेरजु फछ्यौट कार्यलाई आर्थिक कारोबारमा संलग्न कर्मचारीको पुरस्कार र दण्ड संग आवद्ध गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको खर्च प्रणालीमा वित्तिय जोखिम न्यूनिकरण गर्नका लागि पर्याप्त सावधानी अपनाईनेछ । आयोजनाहरुको अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन पर्याप्त कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।
- आर्थिक कार्यविधि सम्बन्धी कानून चौथो गाउँसभाबाट पारित गरी लागू गरिएको छ । यस कानूनलाई प्रभावकारी रुपमा लागू गरी वित्तिय अनुशासन तथा जवाफदेहिता प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको समग्र शिक्षा प्रणालिलाई व्यवस्थित गर्न नियमन गर्ने कार्य गरिनेछ । विद्यालयहरुमा अध्ययन अध्यापनको कार्यको निरन्तर अनुगमन गरी सामुदायिक विद्यालयहरुलाई प्रतिष्पर्धी बनाउँदै शिक्षाको गुणस्तर सुधारमा पर्याप्त ध्यान दिईनेछ ।
- उत्कृष्ट शैक्षिक कार्यको नतिजाको आधारमा गाउँपालिका स्तरीय सामुदायिक विद्यालय र शिक्षकलाई तोकिएको मापदण्ड भित्र रही उत्कृष्ट कार्य गर्नेलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिईने छ । विद्यालयको पठन पाठनमा पर्याप्त ध्यान नदिएको कारण विभिन्न तहका नतिजाहरु कमजोर देखिएमा सम्बन्धित प्रधानाध्यापक र शिक्षकलाई नियमानुसारको कारवाही गर्ने नीति कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- विद्यालयहरुका लागि आवश्यकता अनुसार स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिनेछ ।
- आगामी शैक्षिक सत्र देखि गाउँपालिका भित्रका केही सामुदायिक विद्यालयहरुमा अंग्रेजी माध्यामबाट पठन पाठन कार्य शुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गरी एस.ई.ई. परीक्षामा सबैभन्दा बढि अंक प्राप्त गर्ने एक जना छात्र र एक जना छात्रालाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिईने छ ।
- न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयहरुलाई विद्यार्थीको आवागमनलाई ध्यान दिदै अन्य विद्यालयमा समायोजन गर्ने नीति लिईनेछ । यसबाट बालबालिकाको शिक्षाको सुनिश्चितता गर्न आवासिय विद्यालय तथा विद्यार्थी पारवहन सुविधा उपलब्ध गराईनेछ ।
- विद्यालय जाने उमेर पुगेका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय सम्म पहुँच पुऱ्याउन संचालन गरिने विद्यालय भर्ना अभियानलाई गाउँपालिका क्षेत्रमा अभ् प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिका विद्यालयमा भर्ना भएको सुनिश्चितता गर्दै विद्यार्थी नियमिततामा सुधार गर्न ठोस कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- विद्यालय समय व्यवस्थापनलाई सुधार गरी समय सापेक्ष सिकाई वातावरण निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गत आ.व. ०७५/०७६ मा गाउँपालिकाले दिदै आएको पशु विमा, एकल पुरुष भत्ता, ECD महिला स्वयं सेवकलाई प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाले शिक्षक दरबन्दी अपुग भएका सामुदायिक विद्यालयहरुमा स्वयं सेवक शिक्षक राखी गुणस्तरीय शिक्षालाई जोड दिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका युवाहरुलाई स्वदेशमै रोजगारी सिर्जना गरी विदेश जानु नपर्ने अवस्थाको निर्माण गरिनेछ, विदेश जानु पर्ने अवस्था भएमा त्यस्ता युवाहरुलाई सिपमुलक तालिम, जान लागेको देशको भाषा, संस्कृति, पाउने सेवा सुविधा सबै विषयमा जानकारी गराई सुरक्षित बैदेशिक रोजगारीको अवस्था सिर्जना गरिनेछ । संघीय सरकारबाट सबै स्थानीय तहमा लागू भएको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम यस गाउँपालिकामा पनि प्रभावकारी रुपमा लागू गरिनेछ ।

- युवाहरुको बुद्धि, विवेक, जाँगर र साहसलाई गाउँपालिकाको विकासमा लगाउनको लागि विभिन्न रोजगारमुखी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । युवाहरुलाई सीपमुलक तालिम मार्फत स्वरोजगार भई आर्थिक रुपमा सबल बनाउने कार्यक्रम ल्याईनेछ ।
- नेपाल सरकारले निःशुल्क उपलब्ध गराउने भनी निर्धारण गरेका औषधीहरुको सहज उपलब्धताको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्था नभएका वडाहरुमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरिनेछ । यसका लागि संघीय र प्रदेश सरकार समक्ष पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा संचालित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकीको पूर्वाधार विकासमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- गुणस्तरीय जीवन यापनका लागि परिवार नियोजन दर बढाउने र मातृ शिशु मृत्युदर घटाउन पहल गर्नुका साथै महिला स्वास्थ्य क्लिनिक सेवा सञ्चालन गरिनेछ, र भौगोलिक विकटता भएका वडाहरुमा बर्थिङ्ग सेन्टर संचालन गरिनेछ ।
- स्वस्थ सम्बन्धि चेतना जगाउने, राज्यको स्वास्थ्य सम्बन्धि लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुग्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका परिवारलाई स्वास्थ्य विमा गराउने ब्यवस्था गरिने छ ।
- जलवायु परिवर्तनका असरहरुलाई कम गर्दै स्वस्थ र स्वच्छ वातावरण निर्माण गर्ने तर्फ गाउँपालिकाले ध्यान दिनेछ ।
- स्वच्छ वातावरण र जलवायु अनुकूलित विकास व्यवस्थापन गर्न स्थानीय सरोकारवाला तथा उपभोक्ता समिति लाई अभिमुखीकरण र सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको उपलब्ध खाली जग्गामा वृक्षारोपण गरी विरुवा हुर्काउने कार्यको लागि सम्बन्धित सरकारी निकाय, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु तथा अन्य सम्बद्ध सरोकारवालाहरु संग समन्वय गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका पानीका मुहान तथा सिमसार क्षेत्र संरक्षण, बाटो घाटो ,सिँचाई कूलो लगायतका भौतिक पूर्वाधारका योजना बनाउँदा भू-क्षय नहुने, सामुदायिक वन अतिक्रमण नहुने, वन वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी वातावरण व्यवस्थापन योजना बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- वन जंगल, जंगली जनावर, चराचुरुङ्गी र लोपोन्मुख जडीबुटी संरक्षणका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- यस वागमती गाउँपालिकाको धेरैजसो भूभागमा बसोबास गर्ने जनताहरु कृषिमा निर्भर रहेको हुँदा कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र विविधिकरण गर्ने कार्यलाई सहयोग पुग्ने किसिमका क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ । गाउँपालिकाले UNDP संगको सहकार्यमा हाललाई चारवटा वडाहरु घुसेल, भट्टेडाँडा, इकुडोल र प्युटारका कृषि सहकारी मार्फत कृषिजन्य उत्पादनहरु संकलन गर्ने र विक्री गर्न गाउँपालिकाको ३० प्रतिशत र UNDP ७० प्रतिशत लागत सहभागिता हुने गरी तिनपाने भञ्ज्याङमा बृहत अग्र्यानिक तरकारी संकलन तथा विक्री केन्द्रको स्थापना तथा संचालन गरिनेछ । जसले गर्दा भर्खरै निर्माण कार्य पुरा गरी संचालनमा आउन लागेको कान्तिलोकपथ हुँदै आवत जावत गर्ने यात्रुहरुले अग्र्यानिक तथा दुधजन्य वस्तु

उपभोग गर्न पाउनेछन् भने गाउँपालिकालाई कृषि पर्यटनको क्षेत्रमा अगाडि बढाउन सकिने सम्भावना रहनेछ ।

- जनता संग अध्यक्ष कार्यक्रमलाई आगामी आ.व. ०७६/०७७ मा पनि निरन्तरता दिईएको छ । उक्त कार्यक्रमबाट विशेष गरी युवा वर्गलाई लक्षित गरी कृषि तथा पशुपालनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- कृषि बजार र कृषि सडकलाई प्राथमिकतमा राखि कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।
- ब्यवसायिक कृषकलाई आवश्यक कृषि औजार, सिंचाई, भकारो सुधार, नश्लसुधार, साडे, बोका, राँगा जस्ता आवश्यक पर्ने बस्तुमा अनुदानको ब्यवस्था गरिने छ ।
- कृषि उपजलाई आंशिक वा पुर्ण प्रशोधन गरि ब्राण्ड निर्माण गरी वजारीकरण गर्ने ब्यवस्था मिलाईने छ ।
- योजना छनौट गर्दा स्थानीय शीप, प्रविधि,जनशक्तिको पूर्ण सदुपयोग हुने, जनसहभागिता जुट्ने, तरकारी फलफुल एवं नगदेवालीको उत्पादनमा बृद्धि हुने आयोजना कार्यक्रमहरुलाई प्रथमिकता दिने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सरकारी, सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ति जग्गाहरुको लगत तयार गरी अतिक्रमण नहुने गरी संरक्षणको ब्यवस्था गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको सुकुम्बासी समस्या र ऐलानी जग्गा सम्बन्धी समस्यालाई संघीय र प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा जग्गा नापजाँच गरी जग्गाधनी बनाउने कार्य अगाडि बढाईनेछ ।
- स्थानीय सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ब्यवस्था मिलाईने छ । COPOMIS लागु गरी सूचना प्रविधि मार्फत सहकारीहरुको अनुगमन तथा प्रबर्धन गरिनेछ ।
- सहकारी मार्फत व्यवसायी बनाउन विषेश कार्यक्रम ल्याईने छ ।
- वागमती गाउँपालिकाको पर्यटन विकासका लागी भट्टेडाँडा राडार क्षेत्र, माल्टा फाँट, सिद्धेश्वर महादेव, महाकालस्थान मन्दिर, इकुडोल माभखण्ड बौद्ध विहार, रुद्रेश्वर महादेव, आश्राडको घ्याम्पे दह, गिम्दीमा अवस्थित चमेरे गुफा लगाएतका यस गा. पा. भित्रका पर्यटक स्थलहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गरि पर्यटनको माध्यमबाट गाउँलाई समृद्ध बनाउन पर्यटन विकास गुरुयोजना निर्माण गर्ने कार्य चालु वर्षमा सम्पन्न गरी कान्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँमा पर्यटकलाई आकर्षित गर्न सुविधा बढाउने तथा महोत्सवका कार्यक्रम अगाडी बडाईने छ। सम्भावना युक्त स्थानमा Home Stay कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- जात्रा, कला, पर्व, संस्कृति, परम्परा संरक्षणका लागि उपयुक्त कार्यक्रम संचालन गरिने छ।

- गाउँपालिकाले दिईने सेवा सुविधा सरल र सहज बनाउँदै सेवा प्रवाहमा अत्याधुनिक प्रविधिको प्रयोग वडाईने छ ।
- पारदर्शीता, सुसाशनका लागी बिभिन्न संचार माध्यम सँगको सहकार्यमा नागरिकलाई सुसुचित गर्न र गाउँपालिकाको गतिबिधि सर्वजानीक गर्न कार्यक्रम उत्पादन र प्रसारण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आम्दानी तथा खर्चलाई सार्वजनिक गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने तथा सामाजिक परिक्षणलाई प्रभावकारी र अर्थपुर्ण बनाईने छ ।
- राम्रो काम गर्ने कर्मचारीहरुलाई कार्यसम्पादन सूचकको आधारमा पुरस्कृत गरिनेछ भने सन्तोषजनक कार्य सम्पादन नगर्ने कर्मचारीहरुलाई नियमानुसारको हदै सम्मको कारवाही गरिनेछ ।
- सरकारी निकायहरुबाट जनतालाई उपलब्ध गराइने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएको गाउँपालिकाको नागरिक वडापत्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- विशेष कार्ययोजना बनाई गाउँपालिकामा भ्रष्टाचारको सन्दर्भमा शुन्यसहनशीलताको नीति प्रभावकारी रुपमा अवलम्बन गरिनेछ ।
- क्षमता विकासका लागि आवश्यक गोष्ठी, तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- व्यापारीक फर्म, पसलको दर्ता, नविकरण लगाएतका कार्यहरु प्रभावकारी रुपमा सचालन गरिनेछ ।
- आगामी आ.व. मा गाउँपालिका भित्रका सबै व्यवसायिहरुलाई गाउँपालिकामा दर्ता तथा नविकरण गरि सक्ने गरी कार्यक्रम अगाडि बढाईनेछ ।
- वागमती गाउँपालिकामा भएका खानी खनिज वस्तुको खोज संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ढुङ्गा, गिटी, वालुवा, माटो, स्लेट, खरिढुङ्गा, चुन जस्ता खानीजन्य वस्तुको खोज संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न व्यवस्था मिलाईने छ । चालु आ.व. मा गाउँपालिका भित्रका विभिन्न खोला, खहरेहरुको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) गर्ने कार्य सम्पन्न भएकोले आगामी आ.व. देखि खोलाजन्य पदार्थहरुको उत्खनन् तथा विक्री वितरणको ठेक्का बन्दोबस्त गाउँपालिकाले गर्नेछ ।
- खानी तथा खनिजपदार्थ सम्बन्धि सूचना तथा तत्थायाङ्क र अभिलेखको ब्यवस्था मिलाईने छ ।
- समाजमा देखिने महिला हिंसा, दाईजो प्रथा लगाएतका घटनाहरुलाई कम गर्न विभिन्न स्थानमा केन्द्र बनाई सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । स्वास्थ्य संस्थालाई महिलामैत्री बनाउने कार्यको लागि सहयोग गरिनेछ ।

- महिलाहरुको लागि सशक्तिकरण र नेतृत्व विकास कार्यक्रम संचालन गरी शिक्षा र चेतनाको दृष्टिकोणले पछाडि परेका महिलाहरुलाई सक्षम बनाउने कार्यलाई अझ प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिनेछ ।
- चेतनाको कमिको कारण विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय सम्म पहुँच नपुगेका विपन्न महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, अपांग, मधेसी, मुस्लिम, बालबालिका लगाएतका वर्गको लागि बिद्यमान ऐन तथा नीति नियम सम्बन्धि अभिमुखीकरण तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई परिचय पत्र वितरण कार्य अझ प्रभावकारी र सहज बनाईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका जेष्ठ नागरिकका लागि सम्मान कार्यक्रम गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुलाई गाउँपालिकाको सम्पत्तिको रुपमा ग्रहण गरी उहाँहरुको अनुभवलाई समाज विकासमा लगाउने वातावरण निर्माण गरिनेछ । जेष्ठ नागरिकहरुलाई घरदैलो मा नै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिने प्रबन्ध मिलाईनेछ ।
- अपांगता भएका व्यक्तिहरुको लगत अद्यावधिक गरी सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- सबै लक्षित वर्गको बजेट तथा कार्यक्रम सीमित र सभ्रान्त वर्गको हातमा पर्न सक्ने जोखिमलाई कम गर्न सावधानी अपनाईनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा गठन भएका बाल क्लबहरुलाई थप सशक्त बनाईनेछ ।
- बालश्रम शोषण र बालविवाह जस्ता बालबालिकाको हक हनन हुने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- बालबालिकाहरुको शिक्षाको अधिकार सुनिश्चित गर्न हैसियत कम भएका विद्यालयहरुलाई बालमैत्री कक्षा कोठा तथा शौचालय निर्माण र पुस्तकालय व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
- सूचना जनताको संविधान प्रदत्त मौलिक हक हो । यसलाई कार्यान्वयन गर्नको लागि गाउँपालिकामा गाउँ सूचना केन्द्र स्थापना गरी संचालनमा ल्याईएको छ । गाउँपालिकामा स्थापना भएको गाउँपालिका स्तरीय Techno Hub डिजिटल हेल्पडेक्स स्थापना गरी संचालन गरिनेछ । जसले गर्दा गाउँपालिका संग सम्बन्धित सम्पूर्ण सूचनाहरु एउटै स्थानबाट पाउने व्यवस्था हुनेछ ।
- यस क्षेत्रमा रहेका छापा तथा इलेक्ट्रोनिक मिडियाको क्षमता विकासको लागि सहयोग गरिनेछ । स्वच्छ, स्वस्थ तथा व्यवसायिक पत्रकारिता विकासको लागि पर्याप्त कार्यक्रम सहयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रमा संचार सेवा सहज र भरपर्दो बनाउन नेपाल टेलिकम, एनसेल जस्ता निकायहरु लाई अनुरोध गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्र लाई आधार बनाई पत्रकारीता गर्ने पत्रकारहरु मध्ये एक जनालाई वार्षिक रुपमा पुरस्कृत गर्ने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको वेभसाईट मार्फत आवश्यक सूचनाहरु जनता समक्ष सार्वजनिक गरिएको छ । गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय लगाएत सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेटको व्यवस्था गर्ने कार्य आंशिक रुपमा पुरा भई सकेको छ । आगामी आ.व. मा सबै वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेट सुविधा जडान गरिनेछ । जनप्रतिनिधिहरु तथा कर्मचारीहरुलाई IT Friendly तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।
- इलाका प्रहरी कार्यालय, प्रहरी चौकीहरु तथा सशस्त्र प्रहरी बेश क्याम्पहरुको कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाउने कार्यमा गाउँपालिकाले पर्याप्त ध्यान दिनेछ । शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने तथा

अपराध नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सुरक्षा निकायलाई सहयोग गरिनेछ । गाउँपालिकाले नगर प्रहरीहरु भर्ना गरी गाउँपालिकाकोलाई थप व्यवस्थित गर्ने कार्य गरिनेछ ।

- अनुभव आदान प्रदान र गाउँपालिकाको द्रुततर विकासको निमित्त देश विदेशका विभिन्न स्थानीय तहहरु संग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,

अब म यस गाउँसभा समक्ष आगामी आ.व. ०७६/०७७ को लागि अनुमानित बजेट पेश गर्दछु ,

आगामी आ.व. ०७६/०७७ को लागि संघीय सरकारबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान बापत रु. ७,०६,००,०००।, सशर्त अनुदान बापत रु. १५,४०,००,०००। र राजस्व बाँडफाँड बापत रु. ५,१३,००,०००। प्राप्त हुने अनुमान छ । त्यसैगरी प्रदेश सरकारबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान रु. ९९,००,०००। राजस्व बाँडफाँड बापत रु. १,४४,००,०००। र सशर्त अनुदान बापत रु. २,७५,३८,०००। साथै आन्तरिक श्रोत (ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा आदि उत्खनन, संकलन, विक्री वितरण, निकासी आदि समेत) बाट रु. २,७६,००,०००।, जिससबाट प्राप्त हुने मौज्जात कोषको पाउने रकम ४,००,००,०००।, रजिष्ट्रेशन दस्तुरबाट प्राप्त हुने रु. ५०,००,०००। र आ.व. ०७५/०७६ बाट बाँकी हुने मौज्जात रकमबाट कूल रु. ४०,०३,३८,०००। गाउँपालिका संचित कोषमा जम्मा हुने अनुमान छ । यस बजेट मध्येबाट गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको लागि रु. ३९,८४,४८,०००। वडा समितिहरुको लागि रु. ३,५०,००,०००। र विषयगत शाखाहरुको लागि रु. १५,४०,००,०००। विनियोजन गरिएको छ । उल्लेखित विनियोजन चालु तर्फ ५१.०१ प्रतिशत र पूँजगत तर्फ ४८.९९ प्रतिशत हुने देखिन्छ । उल्लेखित बजेट बमोजिम संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरु यसै साथ संलग्न पेश गरेको छु ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुबाट छनौट भई आएका विभिन्न विषय र क्षेत्रका योजनाहरु यथाशक्य समेट्ने प्रयास गरिएको छ । गाउँपालिकाका योजनाहरुलाई अभै ब्यवस्थित गर्न योजना कार्यान्वयनमा सम्बन्धित सबैसंग समन्वय र सहकार्य गरी समयमा नै नतिजा हाँसिल गर्नका लागि प्रभावकारी संयन्त्र बनाई लागू गरिनेछ ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरु,

अन्तमा आ.व. ०७६/७७ को बजेट तथा कार्यक्रम र योजना तर्जुमाको प्रक्रियामा आफ्नो सक्रिय सहभागिता जनाई मार्ग निर्देशनका साथै अमूल्य सुझाव गर्नु हुने राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु, विषयगत कार्यालय, सरकारी एवं गैर सरकारी संस्था/निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधि, वडा समितिका पदाधिकारी लक्षित वर्गका लगायत विभिन्न समन्वय समितिका पदाधिकारीहरु, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु, समाजसेवी तथा बुद्धिजिवीहरु, पत्रकार महानुभावहरु तथा सबै मिडियाका पत्रकारहरु, जेष्ठ नागरिकहरु, वालक्लवका पदाधिकारीहरु लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई हृदय देखि नै धन्यवाद दिन चाहान्छु । त्यसै गरी बजेट तर्जुमामा सहयोग गर्ने गाउँपालिकाका कर्मचारी

साथीहरुलाई पनि धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । साथै प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनका लागि सम्पूर्ण राजनैतिक दल, नागरिक समाज, स्थानीय प्रशासन, गैर सरकारी संघ संस्था ,लक्षित समुह तथा आम बागमती गाउँपालिका वासीहरुबाट पर्याप्त साथ, सहयोग र समर्थन रहने अपेक्षा राखेको छु ।

धन्यवाद ।

विर बहादुर लोप्चन

(अध्यक्ष)

२०७६ असार ०९ गते